

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

**JUNCKER KOMİSYONU GÖREVE BAŞLARKEN:
TÜRKİYE BİR 5 YIL DAHA KAYBETMEYİ GÖZE
ALABİLİR Mİ?**

Doç. Dr. Çiğdem Nas, İKV Genel Sekreteri

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

JUNCKER KOMİSYONU GÖREVE BAŞLARKEN: TÜRKİYE BİR 5 YIL DAHA KAYBETMEYİ GÖZE ALABİLİR Mİ?

Doç. Dr. Çiğdem Nas, İKV Genel Sekreteri

Eski Lüksemburg Başbakanı ve önceki “Eurogroup” Başkanı Jean-Claude Juncker Başkanlığındaki Avrupa Komisyonu Kasım itibarıyla göreve başladı. Merkez sağ eğilimden gelen, deneyimli siyasetçi Juncker göreve resmen başladığı 3 Kasım tarihinde, Avrupa’nın tanınmış siyasi figürlerinden, Almanya’nın birleşmesine önyak olmuş, eski Almanya Şansölyesi Helmut Kohl ile bir görüşme gerçekleştirdi. Juncker’in akıl hocası olan Kohl ile görüşerek yeni görevine başlaması, Komisyon adaylığına halihazırdaki Almanya Şansölyesi Angela Merkel’in desteğini alarak seçildiği düşünülürse, Juncker’in Almanya’ya yakınlığı hakkında bir fikir veriyor.

Juncker öncelikle bundan önceki birkaç Komisyon’dan farklı olarak, AB içindeki kurumsal dengelerde güçlü bir konuma sahip bir Komisyon oluşturmayı hedefliyor: AB’nin karşı karşıya olduğu sorunlara pratik ve somut çözümler üretebilecek, halk nezdinde daha popüler, daha çok tanınan ve etkili bir Komisyon. Bu sorunların arasında, İngiltere’nin AB’den çıkma tehdidine karşı AB’nin bütünlüğünü korumak gibi yaşamsal konular da var. Juncker’in öncelikle ele alması gereken konuları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Dün açıklanan ekonomik tahminlerinde Komisyonun, AB’de büyüme beklentisini aşağıya çektiği göz önünde bulundurulursa, AB’de büyümenin tekrar hızlanması ve ekonomiyi hızlandırıcı ve yeni iş alanları yaratıcı yatırımların artması için yapısal reformlar ve ekonomiye güveni sağlayıcı istikrarlı politikaların uygulamaya koyulması
- AB ekonomisine dinamizm katmak amacıyla, ulusal telekom kısıtlamalarının kaldırılması, rekabet, veri koruma ve telif hakkı gibi konularda yasaların uyumlaştırılması yoluyla AB dijital tek pazarının tamamlanması
- AB’nin enerji güvenliği meselesine çözüm olabilecek ve üçüncü ülkeler ile pazarlık gücünü artıracak şekilde, enerji birliğinin sağlanması ve bu amaçla enerjide Rusya gibi belirli tedarikçilere bağımlılığın azaltılması, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi, üye devletler arasında ortak bir

altyapı oluşturarak işbirliğinin güçlendirilmesi ve önemli bir hedef olarak yenilenebilir enerjide AB'nin dünya lideri olması

- AB'de serbest dolaşımdan kaynaklanabilecek güvenlik endişelerinin arttığı bir dönemde özellikle suça karşı polis ve adli işbirliğinin güçlendirilmesi ve Schengen alanının korunması
- Gelecek seçimler sonrasında AB üyeliğini referanduma sunma planları yapan ve AB'de kalifiye olmayan göçmenlerin dolaşımına sınırlama getirilmesini isteyen İngiltere ile AB içinde uzlaşma sağlanması
- Komisyonun medya ve kamuoyu ile ilişkilerini daha şeffaf ve yakın hale getirerek, AB kurumları ile vatandaşların yakınlaşmasının sağlanması
- ABD ile Trans Atlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) görüşmelerinin tamamlanması, yatırımcı-devlet uyuşmazlık çözümü mekanizmaları ile ilgili maddenin eklenmesi gibi tartışmalı konuların çözüme bağlanması, gıda güvenliği, sosyal standartlar, kişisel verilerin korunması gibi konularda taviz verilmemesi
- AB içinde özellikle mali kriz sonrasında Kuzey ve Güney ülkeleri arasında ortaya çıkan ayırım ile mücadele edilmesi ve dayanışmanın güçlendirilmesi
- AB dışında özellikle Rusya ile ilişkilerde ortaya çıkan gerginlik ve Ukrayna'daki çatışmaların kontrol altına alınması, AB'nin inandırıcı ve güçlü dış, güvenlik ve komşuluk politikaları oluşturması, AB dış ve güvenlik politikası yüksek temsilcisinin gerçek bir dış işleri bakanı yetkisi ile hareket edebilmesi

Juncker Komisyonu ve Genişleme

Juncker Komisyonu için genişleme bir öncelik değil. 2019'a kadar AB2ye yeni bir üyenin katılmayacağını açıklayan Juncker, son 10 yılda AB'nin 13 ülke ile üye sayısını artırdığını ve bu dönemde yapılması gerekenin bu üyelerin bütünüyle AB kurumlarına ve politikalarına entegre olmasını sağlamak ve eski ve yeni üye ayırımını ortadan kaldırmak olduğunu düşünüyor. Avrupa Komisyonu'nun konuyla ilgili üyesi Johannes Hahn'ın portfolyosunun "komşuluk politikası ve genişleme müzakereleri" olarak belirlenmesi de genişleme sürecine yaklaşımı açıklıyor. **AB bu dönemde, açılmış olan katılım müzakerelerini devam ettirmeyi ve AB komşuluk alanı içindeki ülkeler ile işbirliğini güçlendirerek, AB'nin etkinlik alanını artırmayı hedefliyor.** Bu 5 yıllık dönemde yeni ülkeler ile

genişleme müzakerelerine başlanmayacağı gibi Türkiye gibi tıkanıklık yaşanan müzakere süreçlerini hızlandırmaya yönelik bir irade görülüyor.

Juncker ve Türkiye

Juncker Komisyon Başkanı olarak önceliklerini açıkladığı kişisel sayfasında şu sözlere yer veriyor:

“Genişlemeye Ara Verilmesi: Genişleme tarihsel bir başarı olmuştur. Ancak Avrupa son 10 yılda 13 devletin üye olmasını hazmetmek ihtiyacındadır... genişlemeye ara vererek, bugüne kadarki başarılarımızı pekiştirmeliyiz. Komisyon Başkanlığım sırasında, süren müzakereler ve özellikle Batı Balkanlar için Avrupa perspektifi devam edecektir. Türkiye ile ilgili olarak, bu ülkenin AB üyeliğinden uzak olduğu açıktır. Twitter’ı engelleyen bir hükümet kesinlikle AB’ye katılıma hazır değildir.”

Juncker’in bağlı bulunduğu parti grubu olan Avrupa Halklar Partisi Türkiye’nin AB üyeliğine karşı bir tavır içinde olmuştur. Nitekim Türkiye’nin Avrupa medeniyetine ait olmadığı için AB üyesi olamayacağı savı ilk defa resmi bir seviyede 1997 yılında Avrupa Halklar Partisi grubunu oluşturan Hıristiyan Demokrat Partiler tarafından ifade edilmiştir. Alman Hıristiyan Demokrat Birliği CDU Başkanı Merkel henüz iktidara gelmeden önce, Türkiye’nin AB üyesi olamayacağını belirtmiş, bunun yerine “imtiyazlı ortaklık” adı altında farklı bir formülün uygulanması önerisini öne sürmüştür. Bu görüşe rağmen, AB üyesi devletler 2004 yılında Türkiye ile katılım hedefine yönelik müzakereleri başlatma kararını almıştır. Ancak müzakerelerin başlamasını takiben, gerek Kıbrıs sorunu, gerekse Almanya ve Fransa’nın Merkel ve Sarkozy idaresinde Türkiye’nin tam üyeliğine karşı politika benimsemeleri bu uzlaşmayı aşındırmıştır.

Komisyon Başkanı Juncker, mensup olduğu parti grubunun yaklaşımını yansıtmakta ve AB’nin genişlemesine olduğu gibi, Türkiye’nin üyeliğine de olumsuz yaklaşmaktadır. Bunun yanında, AB’nin genişlemesine getirdiği kısıtlama, özellikle bazı Batı Avrupa ülkelerinde yankı bulan AB’nin genişleme yorgunluğunu da yansıtmaktadır. Gerek kendi parti grubu ve Almanya gibi lider ülkeler, gerekse geniş kamuoylarının genişlemeye temkinli yaklaşmasının ve AB serbest dolaşım alanına yeni üye devlet vatandaşlarının girmesinden duyulan

endişelerin sonucunda, Juncker AB'nin en başarılı dış politika aracı olarak nitelendirilen genişleme politikasına ket vurabilmektedir.

Türkiye Ne Yapmalı?

Türkiye AB üyelik müzakereleri sürecinde bugüne kadar Kıbrıs sorununa ilişkin blokajlar, Almanya gibi lider bir ülkenin isteksizliği ve Fransa gibi diğer bir lider ülkenin engellemeleri ile karşı karşıya kaldı. Bugün de genişleme ve Türkiye'nin üyelik perspektifini desteklemeyen bir Komisyon başkanı görevde. Türkiye'nin 2019 yılına kadar üye olamayacağı bugünden bakılınca kolaylıkla tahmin edilebiliyor. Ancak bunun tüm aday ülkeler için açık bir şekilde söylenmesi, AB içindeki genişleme yorgunu kamuoylarını rahatlatırken, AB'nin kapısında bekleyen ülkeler ve halkları için şevk kırıcı bir mesaj oluyor.

Komisyon Başkanı düzeyinde verilen bu şevk kırıcı olarak nitelendirdiğimiz mesaj Türkiye'yi üyelik yolundan saptırmamalı. Türkiye'nin AB ile ilişkileri bugüne kadar hep zorlu ve engellerle dolu olagelmıştır. Juncker'in seslendirdiği görüşün aksine Türkiye'nin AB'nin geleceği için vazgeçilmez olduğunu düşünen çevreler ve liderler de vardır: sosyal demokratlar gibi, İsveç'in eski Dışişleri Bakanı Carl Bildt gibi. **Juncker ve Avrupa Halklar Partisi Grubu tek başlarına Türkiye'nin AB yolculuğunu sonlandırmak ya da nihai limana varmasını engellemek gücüne sahip değildir.**

Türkiye'nin bu dönemde yapması gereken,

- AB üyesi devletlerle diplomatik ilişkilere ağırlık vermek,
- Demokrasi, insan hakları, temel özgürlükler, sosyal ve çevre standartlarında ilerici adımlar atarak Türkiye'ye yönelik eleştirileri bertaraf etmek ve Türkiye'ye destek verenlerin elini güçlendirmek,
- Kültür, sanat ve spor gibi Türkiye'nin başka bir aynadan görülmesini sağlayacak alanlarda Avrupa sahnesine çıkmasına destek olmak,
- Ve güçlü bir kamuoyu stratejisi ile Türkiye'nin AB kamuoylarında yalnız kötü değil iyi özellikleri ile tanıtılmasını mümkün kılmak ve Türkiye'yi Avrupa'nın dışında ve ötekisi olarak sunan görüşleri sorgulayarak, ortak yönlerimizi ve Avrupa'ya yaptığımız ve üye olarak yapabileceğimiz katkıları ön plana çıkarmaktır.